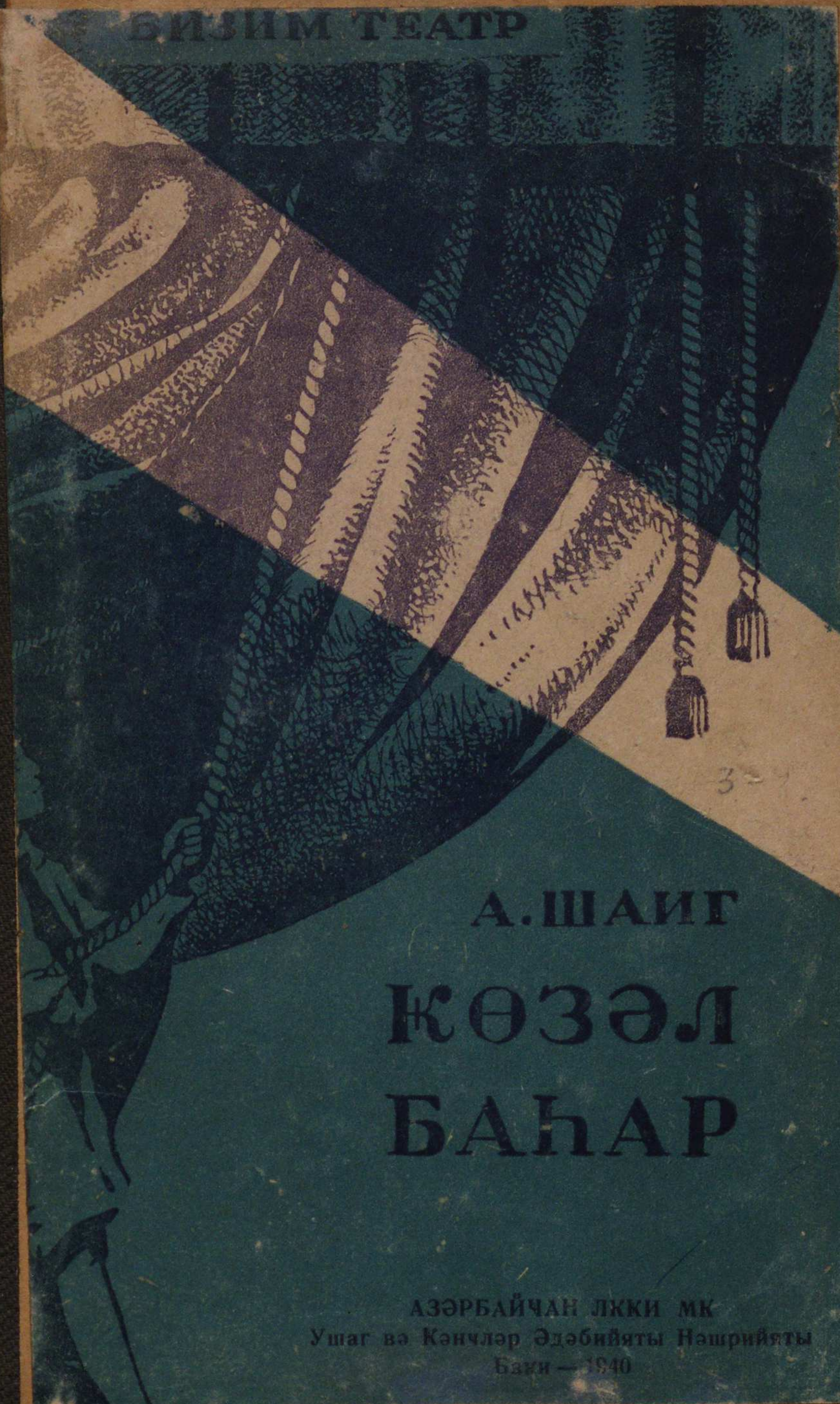

БИЗИМ ТЕАТР

А. ШАИГ
ЖӨЗӘЛ
БАҢАР

АЗӘРБАЙҠАН ЛККИ МК
Ушаг вә Кәнчләр Әдәбийяты Нәшрийяты
Бази — 1940

50
А. ШАИГ

Ш-18
84(5Aze)-5

Ш 16

КӨЗӨЛБАҢАР

2770

Azərbaycan Mərkəzi
Dövlət Kitabxanası
~~17821 8~~

ОБЯЗАТЕЛЬНЫЙ
КОНТРОЛЬНЫЙ
ЭКЗЕМПЛЯР

F. Köçərli adına
Azərbaycan Dövlət Uşaq
KITABXANASI
INV. № 58847

Азәрбайчан ЛККИ МК
Ушаг вә Кәнчләр Әдәбийяты Нәшрийяты
Баки—1940

КИЧИК ЯШЛЫ УШАГЛАР ҮЧҮН

Рәссам: *П. Крылов*

Редактору: *А. Фаруг*
Техредактору: *А. Симхаев*
Корректору: *Н. Сафаров*

Истеһсалата верилмиш 5/V-40. Чапа имзаланмыш 27/VII-40. Чап листи 2. Автор листи һес. 1,4. Кағыз форматы 82x110 ¹/₃₂. Бир чап листиндә кетмиш һуруфат 41968. Тираж 8000. Сифариш № 484. Баш Мәтбуат Мүдирлийи Мүвәккиллийи № 4889. Нәшрийят № 5.

Азәрнәшр мәтбәәсиндә чап олунду, 26-лар адына „Китаб Сарайы“, Баки, Әли Байрамов күчәси № 1.

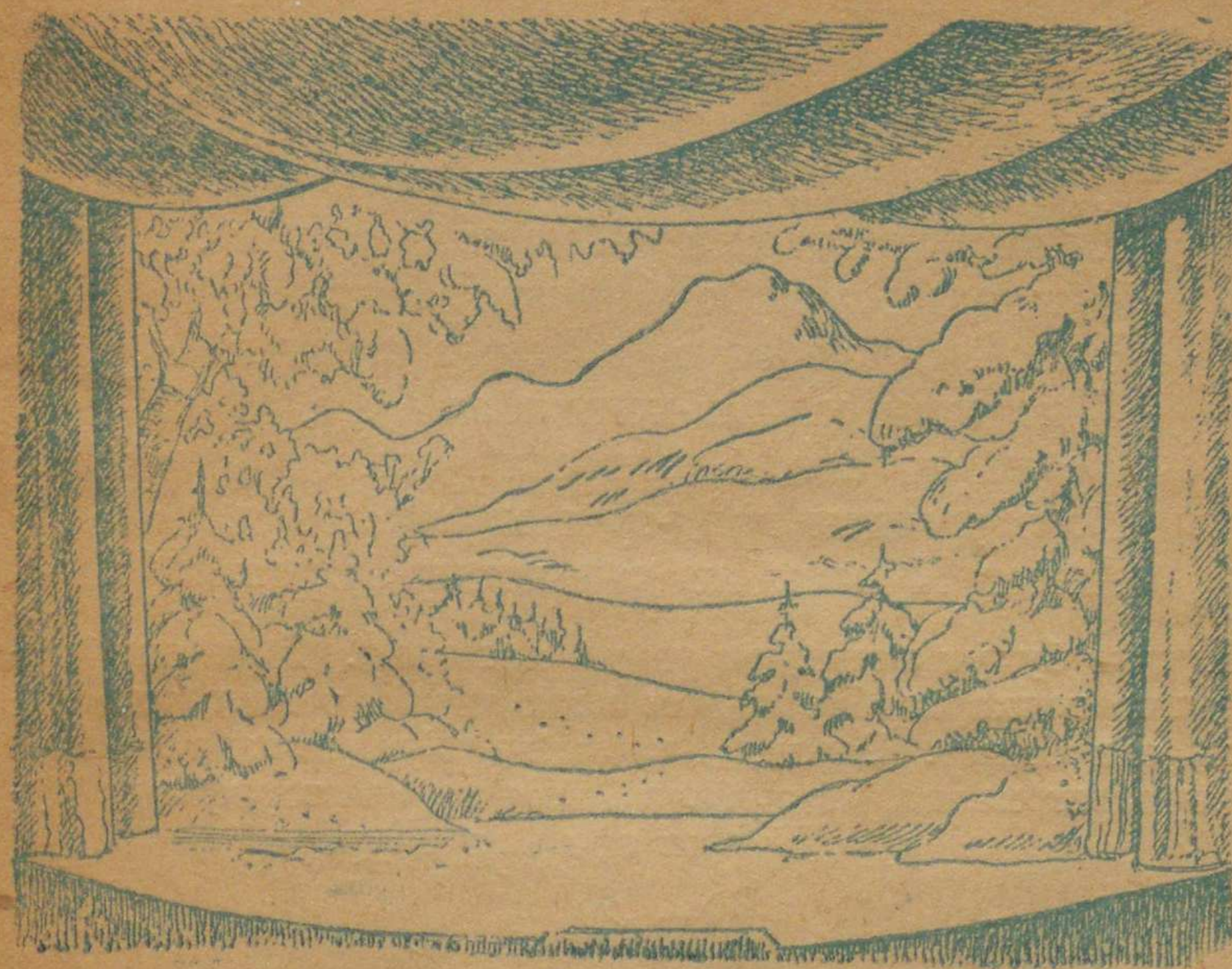
НӘШРИЙЯТДАН

Абдулла Шаиг бу әсәри һәлә революциядан габаг, 1910-чы илдә язмышдыр. Автор Гыш образында мүтләгийәти, зүлмү, истисмары, Баһар образында исә азадлығы вә сәәдәти вермәк истәмишдир. Ялһыз бунун хатирәси үчүн автор тәрәфиндән фәсилләрин арасында дүшмәнчилик ярадылмыш вә онларын бир чох хүсусийәтләри тәһриф олунмушдур.

Лакин, әсәр бизим зәманәйә кими өз гүвәт вә көзәллийини сахлая билдийиндән онун енидән чап әдилмәсини ләзым билдик. Мәктәб сәһнәләриндә бу әсәри бүтүнлүклә вә я ондан айры-айры парчалар ойнамаг олар.

ШӘХСЛӘР.

1. Гыш.
2. Боран.
3. Күләк.
4. Булут.
5. Гызыл баһар.
6. Күнәш.
7. Су.
8. Торпаг.
9. Гарангуш.
10. Бүлбүл.
11. Ушаглар: Дурсун, Аслан, Пәри, Назлы,
12. Кәпәнәк, Ары, Гызыл күл, Бәнәфшә, Гәрәнфил, Сүнбүл, Дурна, Гыргавул, Турач, Кәклик, Гурд, Чаггал, Тәрлан, Чичәкләр.

БИРИНЧИ СӘННӘ

Гыш фәслини көстәрир. Чөлләр, дағлар, тәпәләр гар илә өртүлмүш. Гар яғыр, күләк выйылдайыр. Гыш, гоча бир киши гияфәсиндә. Ағ саггалындан, бығларындан салланан бузлары әлилә ойнадараг мәғрур бахышларла әтрафа бахыр. Күләк вә Боранын төрәтдийи бидадлыға севинир. Ганадларыны бир-биринә вурараг гәһгәһә чәкиб күлүр, күрляян бир сәслә охуюр:

Гышам, мәним бөйүк адым, саным вар,
Гардан буздан илийим вар, ганым вар,
Аяз, Боран, Күләк мәним әскәрим
Дүняда тәк бунлардыр севдикләрим.

Ганадымы чарпдыгча мэн һэр заман,
Гүввэтлэнир Күлэк, Аяз, Гар, Боран,
Һэр өлкэйә яйылыр бу ганадым,
Ағызларда кәзир шөһрәтим, адым,
Пайыз кирәр, мәнә зәмин һазырлар,
Күнәш артыг сөнүк-сөнүк парылдар.
Эмр эдинчә мәнә бөйүк тәбиәт,
Һисс эдирәм өзүмдә башга гүввәт:
Ганадымы кениш-кениш ачырам,
Ер үзүнә аяз, боран сачырам.
Горхусундан гурд-гуш кирир ювая,
Анчаг Күнәш, һәрдән чатыр һарая.

Күнәш булут алтындан үзүнү көстәрир. Гыш ону көрүнчә горхараг бир аддым кери чәкилир вә горха-горха она бахыр. Боран, Күлэк вә Булут ганатларыны чарпараг кәлир, һәр бири Гышын бир тәрәфиндә дур, Күнәш енә йох олур.

Гыш

Түкәнмәз гүввәтим ери титрәдир,
Ялныз бу күнәшә олмушам әсир,
Көйдә парларкән о, әрийир гарым,
Галмайыр дүняда, дөвләтим, варым.

Боран

Сән һеч горхма сары сачлы күнәшдән
Гаршына ким чыха биләр биз варкән?
Дүнялары дондуран оғлун Боран,
Она да бир кәмәнд атар горхмадан.

Булут

Ганадымла тутуб онун үзүнү
Гоймарам һеч ачсын одлу көзүнү

Гыш

Чох сағ олун, анчаг олмайын саймаз!
Күчлү бир дүшмәндир бизә Күнәш, Яз,
Демәк олмаз, Баһара зүлмүм йохдур,
Анчаг она хидмәтләрим дә чохдур.
Мәһв эдирәм һәр зәрәрли гурдуну,
Шәнләдирәм бу хидмәтлә юрдуну.
Гарларымы парча-парча сәпәрәм,
Йорған кими ер үзүнә дөшәрәм.
Гар алтында ер буғланар бир гәдәр
Раһатланар, күчләнәр, гүввәтләнәр.
Бу азмы хидмәтдир көзәл Баһара?
Бу хидмәти анламайыр, нә чара!

Күнәш булутлары арасындан шәфәг сачыр. Гыш горхулу бахышларла ону сүзәндән сонра Борана, Күләйә вә Булута:

Ийидләрим дурмайын, иш башына!
Чәкилин тез ямачлары гашына.
Иол вермәйин бу Күнәшә, Баһара
Вермәйин һеч аман бу дүшманлара.

Боран

Биз кедирик, сән горхма һеч, әмин ол!

Гыш

Һайды икидләрим сизә яхшы йол!

Һәр үчү кедир. Гыш горха-горха бахыр, гәмли-гәмли кәзинир. Күнәш булутлары ярараг әтрафа шәфәг сачыр. Булут онун үзүнү тутмаг истәйир, тута билмир. Боран вә Күлэк ганадларыны чарпараг уғулдайыр. Гыш ачыглы вә горхулу бахышларла Күнәшә бахыр. Күнәш

шәфәгләрини артырыр; Гарангуш кәлир, димдийиндә
бир бәнәфшә кәтириб Гыша узадыр.

Г а р а н г у ш

Гызыл Баһардан, ал, мәктубдур сана,
Чарпышырса, дейир, чыхсын мейдана!
Су, Торпагдан, Күнәшдән әскәрим вар,
Бир вурушда ону әдәр тарумар.

(Бәнәфшәни ачыглы ерә атараг)

Г ы ш

Ушагмы горхудур, гой кәлсин, кәлсин!
Мәним гүввәтими бир кәррә билсин!
Нейләр бир лачына дүняча гарға?

Г а р а н г у ш

Бах чөлләрә, ямачлара, а лога!
Көрүрсәнми икид команданлары?
Енилмәйән адлы пәһләванлары?..
Әлләриндән чан гуртармаг чәтиндир.
Һәм шөһрәтли, һәм күчлү, һәм мәтиндир.
Мән кедирәм, тап башына бир чара!

(кедир)

Г ы ш

Бу чөлләрдән гачмаг кәрәк дағлара.
Ағалығым түкәнди, аһ, бу Күнәш
Мәни дә яндырыр, яғдырыр атәш,
Булут, Күләк, ай Боран!
Гачын, кәлин дурмадан!

(Һәр үчү гачараг кәлир)

—Биз бурдайыг, буюр, һәр нә әмрин вар?

Г ы ш

Дөвләтими алт-үст әдир бу Баһар.
Һәр тәрәфдән көмәк кәлир дүшмана.
Гочаг оғулларым, һайды, мейдана!

(Һәр үчү баш әйиб кедир)

Күнәш, каһ гаралыр, каһ шәфәг сачыр. Күләк уғулда-
йыр. Булут, Боран вә Күләк илә Күнәш арасында чар-
пышма давам әдир. Күнәш Булуту парчалайыр, Бора-
ны, Күләйи чандан салыр, өз кәскин шәфәгләрини Гы-
шын үстүнә сачыр. Гыш әлилә өзүнү күнәшдән гору-
маға чалышыр, горхулу сәслә бағырыр:

Булут, Күләк, ай Боран!
Гачын, кәлин дурмадан.

(Һәр үчү кәлир. Гыш һалсыз)

Дада чатын, ай аман!

Мәни мәһв әтди дүшман.

Булут Гышын башы үстүндә көлкә салыр, Боран вә
Күләк ганадларыны чарпараг Гышы Күнәшдән горумаг
истәйир. Күнәш шәфәгләрини артырыр, Булуту парча-
лайыр, Боран, Күләк кедир. Гыш һәйәчанлы:

—Аһ, мәһв олду Булут, Күләк, Бораным,
Мәним үч ганадым, үч гәһрәмәным,

(Сәһнә архасындан нәғмә охунур)

Әлләр, әлләр, ай әлләр!
Чичәкләнир бах, чөлләр.
Гачды Боран, Булут, Гар,
Күнәш пар-пар парылдар.
Яшылланыр бағ, чәмән
Бир сәс кәлир һәр ердән:
Хош кәлдин гызыл Баһар,
Яша, яша бәхтияр.

Гыш һэйәчан ичиндә нәғмәни динләдикдән сонра гор-
хаг бир сәслә:

Баһар кәлир, Яз кәлир, нә этмәли?
О кәлмәмиш гачыб бурдан кетмәли!
Көйдән мәни гылынчлайыр һей күнәш,
Гар әрийир, сөнүр гәлбимдә атәш
Аһ, йох олду Булут, Күләк, Бораным,
Бу Күнәшдир мәним гаты дүшманым.
Ачачагдыр үрәйимдә мин яра...
Бу мейдандан ялныз гачмагдыр чара.

Әйиләрәк саггалындан, бығларындан су дама-дама га-
чыр. Гушлар, чичәкләр севинәрәк башларилә ону го-
вурлар.

ИКИНЧИ СӘННӘ

Бир сағда, бири солда олмагла ики дахма. Икисинин
арасында бир ағач. Ер, ләтиф отларла дөшәнмиш. Дур-
налар, сығырчынлар кәлир. Ширин бир нәғмә эшидилир:

Оян-оян әй инсан!
Дәйишди артыг заман.
Йох олду Гыш, Боран, Гар.
Парылдайыр хош Баһар.
Әмәк бизи чағырыр,
Торпаг, тарла бағырыр.
Мәһв олду дондуран Гыш,
Дурма һайды, кет чалыш!

Ачылды һәр янда күл,
Сән дә оян, даныш, күл!
Дэзкаһ, мә'дән сәниндир.
Торпаг, чәмән сәниндир.
Сәниндир инди фәрман,
Артыг сәнсэн һөкмүран!

(Бүлбүл сәсләнә-сәсләнә кәлир. Гарангуш илә әл
вериб көрүшүрләр).

Гарангуш

Уғур олсун бу күнүн!

Бүлбүл

Дәрди, гәми ат, сөйүн!
Күнәш күлсүн үзүнә,
Ишыг кәлсин көзүнә!..

Гарангуш

Гыш, Борандан гуртулдуг.
Һәм азад, һәм шад олдуг.

Даныша-даныша ағач алтына отуруп. Бир-бирилә яваш-
яваш данышыр, ара-бир көзәл чәһ-чәһ вурурлар.
Аслан дахмадан чыхыб, о тәрәфә севинә-севинә бахыр,
бирдән-бирә бағырыр:

Кәлин, көзәл яз күнәши вар бу күн,
Кәлин бура Пәри, Назлы, ай Дурсун!
Кәл, гызынаг күн алтында бир азча.

Дурсун, Пәри, Назлы севинә-севинә Асланын янына
кәлирләр.

Пәри

Аслан, Аслан, кәл сөйләйәк тапмача,

Дурсун

Йох, йох Аслан, севмәйирәм мән ону.

Назлы

Кәл, ойнаяг аяг сайма оюну!..

Пәри

Мән разыям,

Аслан

Бәс ким сайсын?

Дурсун

Бах, Пәри,

Аслан

Дурсун, аягыны узат ирәли!

Пәри

Ийнә-ийнә,
Учу дүймә,
Бәли-бәли
Бәтир кечи.
Гоз ағачы,
Готур кечи.
Һаппан
Һоппан,
Йырыл,
Йыртыл
Су ич,
Гуртул.

Күнәшин үзүнү Булут өртүр. Күлэк угулдайыр, ушаглар бир-бирилә данышырлар.

Дурсун аягыны чәкәрәк:

— Дүз олмады, мәнимки гуртулду.

Пәри

Иох

Назлы

Ойнамырам

Аслан

Мәнә союгдур, союг!

Намысы аяга галхыр. Булутлу көйә бахараг охуюрлар.

Тағалаг кәлди, думан гач!

Тағалаг кәлди думан гач!

Күн чых, күн чых,

Кәһәр аты мин чых!

Кечәл гызы гой эвдә,

Сачлы гызы көтүр гач ...

Күлэк угулдайыр, Бүлбүл, Гарангуш вә ушаглар гачыб кедир, булут вә күлэк ичәри кирир.

Күлэк

Боранлы гыш, һардасан ай бәхтәвәр!

Баһар кәлир, сән бу ишдән бихәбәр.

Кәл гаршыла, тез ол

Булут

Гачмышдыр йохса?

Гәлбинә гәм чөкмүш, батмышдыр яса?

Күлэк

Пәшиманам бу күн мән өз ишимдән.

Булут

Пәшиманам мән дә бах кечмишимдән.

Күлэк

Инсаф үчүн Баһар һара, Гыш һара?

Гыш гәлбимдә ачмышды мин бир яра.

(Боран ичәри кирир)

Боран

— Бәс Гыш һаны?

Күлэк

(Истенза илә)

Һа... һа... гачмыш о чохдан.

Боран

Ялан демә, гачмаз о Гыш, гәһрәман!

Күлэк

Мән десәм дә, демәсәм дә беләдир!

Иши дуймуш...

Боран

Сәни сөйләдән нәдир?

Нечин атамдан үз чевирдин, ахмаг?!

Күлэк

Эй, үстүмә күкрәмә чох, мәнә бах!

Гардан, буздан үз-көзүмүз бозармыш.

Бирчә анлат, бизә нә верди боз Гыш?

Выйылдамаг бәлкә дә хошдур сана,

Мән кәлмишәм артыг бу ишдән чана.

Булут

Мән дә, мән дә...

Боран

Оһо!... дүшманмыш һәр ян
Бизә гаршы һазырланырмыш үсян.
Гызыл Баһар кәлир

Буну дуйдунуз,
Үз чевириб биздән она уйдунуз!

Күләк

Эй!... сән кимсән? Ач көзүнү мәнә бах!
Дейилсәнми элимдә бир оюнчаг?
Мәнәм сәнә гүввәт верән, чан верән,
Гарда, гышда сәнә союг ган верән.
Мән олмасам сәни вармы бир саян?

Боран

Чох өйүnmә артыг, бу сән, бу мейдан.

Һәр икиси чарпышыр, ганадларилә бир-бирини вурур,
Күнәш, Су, Торпаг кәлир.

Күнәш

Эй, сән кимсән?

Боран

Дүнялары дондуран
Гәһрәманам эзәлдән адым Боран.

Торпаг

Боран... Оһо...

Күнәш

Бөйүк дүшмандыр бизә,
Ахтарырдыг. Яхшы дүшдүн элимизә!
Сиз кимсиниз?

Булут

— Мән Булутам

Күләк

— Мән Күләк.
Истәйимиз Баһара хидмәт әтмәк!
Тәнкә кәлдик доншахталы бу Гышдан
Она көрә бизә олмуш бу дүшман.

(Бораны көстәрир)

Күнәш

Сыныярыг инди онун күчүнү,
Биз аларыг күчсүзләрин өчүнү.

Боран

Сәндән горхан йох, күчүнү кәл, сына!..

Күләк

Түлкүйә бах, гаршы чыхмыш аслана!

Боран

Түлкү сәнсән, бу Боран пәһләвандыр!
Оғлум Аяз, атам Гыш гәһрәмандыр.

Су

Ай мәрһәба, бөйүк әслин, нәслин вар!

Торпаг

Артыг гышын әлиндә йох ихтияр.

Күнәш

О гәһрәман атан сөйлә бир һаны?

Боран

Сән ушагсан, нейләрсән гәһрәманы?

Күнәш

Гәһрәманлыг өйрәнмәкдир мөгсәдим.

F. Kəşəli adını

Azərbaycan Dövlət Uşaq

KİTAPXANASI

INV. № 58847

2770

Боран

Чых мейдана, сэнэ гой мэн өйрэдим.

Торпаг

Һа... һа, тамам икид оғлу икиддир.

Су

Залым оғлу барытдыр, я кирбитдир.
Һа...Һа...Һа...Һа...

Боран

Әйләнмәйин мәнимлә

Торпаг

Яхшы олду, бу ердә кечдин элә,
Әлимиздән сэнэ йохдур гуртулуш.

Күнәш

Чых мейдана, ай япалаг, ай байгуш!

Күнәш Борана һүчум әдир, Боран онун үзәринә аты-
лыр. Ганад-ганада чарпышырлар. Күнәшин алнындакы
шәфәг Боранын үзүнә дүшдүкчә Боран биһал олур.
Яваш-яваш гол-ганады янына дүшүр. Бирдән-бирә ерә
йыхылыб өлүр.

Күнәш

(Күләйә, Булута)

Сиз дә кәлин, ишә орда бахарыг,
Досту севәр, дүшманлары яхарыг!

(Күнәш, Торпаг, Су, Булуту вә Күләйи араларына
алыб чыхарырлар)

Узагдан мусиги сәси кәлир. Бир санийә сонра: Дурна,
Гыргавул, Турач, Тавус—тар, саз, каманча, дәф чала-
чала кәлирләр. Гарангуш Бәнәфшә илә, Бүлбүл Гызыл
күл илә, Ары Занбағ илә, Кәпәнәк Гәрәнфил илә гол-
гола аягларыны, әлләрини ойнада-ойнада кәлиб отлу,
чичәкли бир ердә даянырлар. Намысы әтрафы шән ба-
хышларла сүздүкдән сонра:

Бүлбүл

(Чалғычылар)

Чал чалғычы! Чал, руһумуз шәнләнсин!
Чал, бу отлу чәмән дә бир әйләнсин.
Чал ки, баһар чағыдыр,
Бу шәнлик ойнағыдыр.
Чал ки, паслы дәрдрәри
Шаграг телләр дағыдыр.

Гызыл күл орталыға атылыр, әлләрини йолдашларына
узадыб охуюр:

Гызыл күл

Доғду күнәш гырмызы,
Чан күлүм, чан, чан!

Намысы әл-әлә һалга вуруб ойная-ойная охуюрлар:

Доғду күнәш гырмызы,
Чан күлүм, чан, чан!
Топлады оғлан, гызы,
Чан күлүм, чан, чан!
Һәр биримиз бир чичәк,
Чан күлүм, чан, чан!
Бир бағчанын улдузу,
Чан күлүм, чан, чан!

Гачды Аяз, Гар, Боран,
Чан күлүм, чан, чан!
Бизә галды чөл, орман...
Чан күлүм, чан, чан!
Әл шәнләнир, чанланыр,
Чан күлүм, чан, чан!
Севинч ичиндә һәр ян,
Чан күлүм, чан, чан!..

Гыш бир этди, он вердик,
Чан күлүм, чан, чан!
Өлүмдөн бир дон вердик,
Чан күлүм, чан, чан!
Ордусуну дагытдыг,
Чан күлүм, чан, чан!
Гара күнә сон вердик,
Чан күлүм, чан, чан!
Гара күнә сон вердик,
Чан күлүм, чан, чан!

ҮЧҮНЧҮ СӘННӘ

Сәһнә, баһары тәсвир эдир. Узагда яшыл дағлар яр-пагланмыш, чичәкләнмиш ағачлар көрүнүр. Ер үзү ләтиф отларла дөшәнмишдир. Сел шырылты илә дәрәдән ахыб кедир. Бәнәфшә илә Гарангуш, Бүлбүл илә Гызыл күл, Гәрәнфил илә Кәпәнәк, Ары илә Занбаг, Сүнбүл илә Билдирчин гол-гола, күлә-күлә, данышаданыша ичәри кирирләр. Узагдан мусиги сәси кәлир. Намы о тәрәфә бахыр. Мусигинин аһәнкинә уйғун оларга эл-гол ата-ата о тәрәфә кедирләр. Көзәл Баһар, алов рәнкиндә атласдан дон кейинмиш, чичәкләрдән башына бир чәләнк гоймуш. Алнында бир улдуз парыл-парыл яныр. Әтрафында чичәкләри тәсвир эдән

ушаглар. Ирәлидә: Дурна, Гыргавул, Гу, Турач, Та-
вус әлләриндә тар, саз, каманча, дәф, зурна-балабан
чала-чала кәлирләр. Күнәш, Торпаг, Су, Булут, Күләк
гызыл Баһарын архасында, кәнч гыз вә оғлан шәклин-
дә әскәрвари ерийирләр. Дәстә чәмәндә даяныр. Чәмә-
нин бир тәрәфи галын мешә, бир тәрәфи уча отлу
чичәкли мешәли дағлар, дәрәләр. Көйдә гөвс-гүзәһ.
Көзәл Баһар отлар вә чичәкләрлә бәзәнмиш бир көтүк
үстүндә отуруп. Мусиги башлайыр, һамы бир ағыздан
охуюр:

Яша, яша эй Баһар,
Яша даим бәхтияр!
Ер үзүнүн шән гызы,
Доғду бу күн гырмызы.
Дағлар, чөлләр, байырлар,
Бағлар, яшыл чайырлар,
Рәнкә, нурә бүрүндү.
Бах, нә көзәл көрүндү!
Дәйишди һәр бир варлыг,
Күлүмсәр бәхтиярлыг.
Яша, яша эй Баһар!
Яша даим бәхтияр!

Мусиги даяныр, көзәл Баһар онлары башы илә алгыш-
лайыр.

Гарангуш

Сөз верилир Бүлбүлә,
Ше'римиз кәлсин дилә!

Бүлбүл

Дәйишди тәбиәт, дәйишди заман,
Ал-әлван рәнкләрә бүрүндү һәр ян.
Күнәшин сачлары олунча тел-тел,
Ал-яшыл кейинди дәрә, дағ, орман.

Узагдан кәлирди сорағын, Баһар,
Янсын өлкәмиздә чырағын, Баһар!
Шәнликләр кәтирдин бу чошгун элә
Севинч, нәш'ә вердин тутгун көнүлә.
Шаирәм, үрәйим шән-шән ачылыр,
Бахдыгча бағчамда мән гызыл күлә.
Хош кәлдин, хош кәлдин! Көрүшүн хошдур,
Өлкәйә чан верән күлүшүн хошдур!

(Мусиги башлайыр)

Гарангуш

Тәбрик үчүн сөз верилир Күнәшә.

Күнәш

Мән Күнәшәм, күлүмсәйән үзүм вар,
Гызыл телли сачларым, шух көзүм вар.
Көй үзүндә ганадымы ачынча,
Ал шәфәгли телләрим сачынча,
Рәнkdән-рәнкә кирәр, күләр тәбиәт,
Һәр бир ери алар башга ләтафәт
Торпаглара шәфәгләрим чан верир,
Һәр чанлыя гүввәт верир, ган верир.
Бәсләмәкдир ишим әкин, бостаны,
Бағ-бағчаны, бир дә чөлү, орманы.
Тез-тез тутур булут мәним үзүмү,
Гоймур ачым доюнча бир көзүмү.
Хош кәлдин эй тәбиәтин шән гызы,
Ер үзүнүн парлаг айы, улдузу!

Гарангуш

Тәбрик үчүн сөз верилир Күләйә.

Күлэк

Мән Күлэйәм, олдугча гүввэтлийәм,
Асландан күчлүйәм, һәм дәһшәтлийәм.
Мән әсәндә гачар сисләр, думанлар,
Титрәр габағымда дағлар, орманлар.
Ағачларын синәсинә чөкәрәм,
Саралдарам, ярпағыны төкәрәм.
Юмунча мән бу ачыглы көзүмү,
Онда мәним һеч көрмәйин үзүмү.
Дәнизләрдә гопардарам фыртына,
Сәһралары чевирәрәм туфана.
Баһара бу тәбиәтим саз дейил,
Анчаг она хидмәтләрим аз дейил:
Ағачларын дүймәсини ачарам,
Чичәкләрдән көзәл гоһу сачарам.
Гары, бузу әридәрәм һәр язда.
Исти әссәм, чан гоймарам аязда.
Яваш-яваш әсдикчә мән һәр сәһәр,
Шән ямачлар, дағлар, чөлләр күлүмсәр.
Хош кәлдин эй тәбиәтин шән гызы,
Ер үзүнүн парлаг айы, улдузу!

Гарангуш

Тәбрик үчүн сөз верилир торпаға.

Торпаг

Мәним адым ердир, дашам, торпағам,
Бәрк олсам да үрәйи чох юмшағам,
Йохдур фитнә, фәсад тәбиәтимдә.
Башга бир аләмим вардыр мәним дә
Инсанларын һәр ишинә ярарам,
Һәр бир кәсә мән яхшылыг арарам,

Үрәйими һәр яз ярар инсанлар,
Тохум сәпәр, мәнсулуну топлаяр,
Мән онлары гучағымда йохларам,
Ана кими бөйүдәрәм, сахларам,
Ағачларым верәр дадлы мейвәләр,
Бағчама ким кирсә чичәк, күл дәрәр.
Гиймәтли мә'дәнләр ятыр гойнумда,
Аналыг һаггы вар мәним бойнумда.
Гар, борандан гышда донуб солмушдум,
Ачығымдан булут кими долмушдум.
Дәрдли-дәрдли курултуну динләрдим,
Буғландыгча кәдәримдән инләрдим,
Күнәш, гызыл Баһар чатды дадыма,
Чатды бу күн мәним дә имдадыма.
Хош кәлдин, эй тәбиәтин шән гызы!
Ер үзүнүн парлаг айы, улдузу!

Гарангуш

Тәбрик үчүн сөз верилир Ағ суя.

Су

Мәним адым Судур, ләтафәтим вар,
Халг ичиндә адым вар, шөһрәтим вар.
Садә үзлү, тәмиз көзәл бир гызам,
Ер үзүндә парлаян бир улдузам.
Мәним улу бабаларым бухардыр,
Ушаглары думан, яғышдыр, гардыр.
Мән дә бир аләмәм, үмманларым вар,
Сайсыз мә'дәнләрим, һейванларым вар,
Үзәримдә шән кәмиләр үзәрләр,
Ганадланыб тәрлан кими сүзәрләр.
Мән суларам бағлары, бостанлары,
Ишләдәрәм бүтүн дәйирманлары.

Күчүм чохалдыгча бирдэн чошарам,
Далгаланыб саһилләри ашарам.
Дүня үзү мөндөн алыр ярашыг,
Гэлбэ мөндөн кәлир фәрәһ вә ишыг
Мөндәдир бу электрик вә зия,
Һәр шейдә мөһтачдыр мәнә бу дүня.
Гыш кәлинчә кәләр шахта, гар, аяз
Дондурар гәлбими горхмаз, утанмаз...
Гызыл Баһар фәрядыма етишди,
Бузларымы Күнәш эритди, дешди.
Инди енә шән-шән ахыб кедәрәм,
Яшыл чөлләр чәмәнләр сейр эдәрәм.
Хош кәлдин, эй тәбиәтин шән-гызы,
Ер үзүнүн көзәл айы, улдузу!

Чейран тәләсик кәлир, һамы она йол верир.

Чейран

Ямачлара чәкилмишдир азғын Гыш,
Дейирләр ки, бөйүк орду топламыш.
Гаялары, дағлары этмиш сәнкәр,
Гәмә батмыш ямачларда чәмәнләр.

Баһар

(ачыглы)

Боранлы Гыш һәлә яшар,
Биздән узағларда чошар,
Дағлара салмыш вәлвәлә...
Кечмәлидир дүшман әлә!

Күнәш

Оддан, аловдандыр мәним үз, көзүм,
Башдан-баша бир янғынам, мән өзүм,

Көйдән ону ишығымла йохларам,
Һәр бир ердә көрсәм, тутуб сахларам,

Күләк

Мән дә галхыб булутлары ярарам,
Һәр бучағы, һәр дәрәни арарам...
Думанлардан дағлара чәксәм һасар,
Мәним әлимдән о чанмы гуртарар?

Торпаг

Мән дә отдан, Күл, Чичәкдән, Ағачдан,
Дәрәләрдән, Гаялардан, Ямачдан,
Орду чәкиб йол үзүнү бағларам,
Кәкликләрдән гараулар сахларам,
Әмр эдәрәм Гыргавула, Турача,
Пусгу үчүн яйылсынлар ямача,
Сүнбүлләрдән атлы әскәр чәкәрәм.
Һәр тәрәфдән габағыны кәсәрәм.

Су

Мән дә дашғын селләр кими чағларам,
Йол изини һәр тәрәфдән бағларам.

Булут

Мән дә, мән дә...

Көзәл баһар.

Сән нейләрсән, галх сөйлә?

Булут

Мән дә вериб йолдашларла әл-әлә,
Гышы тапыб шимшәйими чахарам,

Бир вурүшда яндырарам яхарам.

Көзэл баһар

Аранмамыш галмасын бир дағ, дэрэ,
Тутун ону, тез кәтирин һүзурэ.

Дөрдү дә кедир. Мусиги чалынмаға башлайыр.
Һамы бир ағыздан охуюр:

Яша, яша, көзэл Баһар,
Яша, яша, һей бәхтияр!
Сән бизлэрэ вердин һәят,
Сәндән алдыг биз гол-ганад.
Сән бизэ нәш'э, чан вердин,
Чох парлаг бир дөвран вердин,
Яша, яша, көзэл Баһар,
Яша, яша, һей бәхтияр!

Онлар охуяркән Чейран ойнай-ойнай баһара янашыр, аяг-
лары үстүнә галхараг әлләрини Баһарын дизләринә
гоюр. Баһар әлилә онун башыны охшайыр. Һава бирдән-
бирә тутулур. Көй курлайыр. Шимшәк ойнайыр. Һамы
һейрәтлә о тәрәф-бу тәрәфә бахыр. Гышы тутуб кәти-
рирләр. Гыш Баһарын гаршысында башыны ашағы ди-
киб дурур.

Көзэл баһар

Бирчә мәнә сөйлә көрүм а яссар:
Бағ бағчамы нечин этдин тармар?
Салдын чөлә, даға, баға, шивәни,
Гар, буз илә чулғаладын өлкәни,
Билмирдинми мәним дә гүввәтим вар?
Ер үзүндә шаным вар, шөвкәтим вар?

Гыш

Чох өйүнемә варын, шөвкәтин галсын...

Баһар

Шимшәк яхсын буну, Илдырым чалсын!...

Гыш

Сәндән әксик дейилдим мән, өйүнемә,
Бу дөвләтлә, бу чалалла сөйүнемә!..
Гәһрәманам, Гар, Борандан күчүм вар,
Бу чөл, дэрэ, ямачларла өчүм вар!

Баһар

Сус, данышма ойна Шимшәк, буну ал,
Эй Илдырым гәһрәманы, тез ол чал!

Илдырым курлайыр, Шимшәк ойнайыр. Гыш ерә
йыхылыр.

Көзэл баһар

Чал, чалғычы, кәнчләримиз ойнасын!..
Дон үрәкләр бу шән күндә гайнасын!

Чалғычылар бир оюн һавасы чалыр.

Көзэл баһар

(Аяға галхараг)

Достлар дурун. Бәйәнмәдим мән буну,
Кәл ойнайг „Ады көзэл“ оюну.

Мусиги чалыныр. Көзэл Баһар, Торпаг, Күнәш, Су,
Күләк, Булут бир тәрәфдә; Гарангуш, Бәнәфшә, Бүл-
бүл, Гызыл күл, Занбаг, Ары, Кәпәнәк, Гәрәнфил бир

тэрэфдэ гаршы-гаршы дурур. Көзэл Баһар дэстэси
охуюр:

Ағ тэрэк, ағ тэрэк
Ады көзэл ким кэрэк?

Гарангуш дэстэси дейир:

Бизэ шән Баһар кэрэк!

Көзэл Баһар дэстэси:

Тарнан кэлсин, зурнайнан?

Гарангуш дэстэси:

Һәм тар, һәм дә зурнайнан.

Һамы эл чалыр, көзэл Баһар ойная-ойная кедиб
Гарангуш дэстэсинэ гарышыр. Биринчи дэстэ
енэ тэкрар эдир.

Биринчи дэстэ

Ағ тэрэк, ағ тэрэк,
Ады көзэл ким кэрэк?

Икинчи дэстэ

Бизэ ал Күнэш кэрэк!

Биринчи дэстэ

Сазнан кэлсин, гавалнан?

Икинчи дэстэ

Һәм саз, һәм дә гавалнан!

Күнэш ойная-ойная кедиб икинчи дэстэйә гарышыр.

Биринчи дэстэ

Ағ тэрэк, ағ тэрэк,
Ады көзэл ким кэрэк?

Икинчи дэстэ

Бир сэрин Булут кэрэк!

Биринчи дэстэ

Сазнан кэлсин, гавалнан?

Икинчи дэстэ

Һәм сазнан, һәм гавалнан.

Булут ойная-ойная икинчи дэстэйә гарышыр.

Биринчи дэстэ

Ағ тэрэк, ағ тэрэк,
Ады көзэл ким кэрэк?

Икинчи дэстэ

Курлаян Күлэк кэрэк!

Биринчи дэстэ

Тарнан кэлсин гавалнан?

Икинчи дэстэ

Һәм тар, һәм дә гавалнан!

Күлэк ойная-ойная икинчи дэстэйә гарышыр.

Биринчи дэстэ

Ағ тэрэк ағ тэрэк,
Ады көзэл ким кэрэк?

Икинчи дэстэ

Анамыз Торпаг кэрэк!

Биринчи дэстэ

Сазнан кэлсин, зурнайнан?

Икинчи дэстэ

Һәм саз, һәм дә зурнайнан?

Торпаг ойная-ойная онлара яхынлашанда өз дэстэси бир-бир она гарышыр, бир-биринин архасынча ортада бир-ики даирэ ойнадыгдан сонра өз эввэлки ерлэриндэ сыра илэ дуруб эл чалырлар. Бу дэфэ Гарангуш дэстэси дә онлара гарышыр. Чалғы сэслэри артыр, шән һавалар чалыныр. Намысы севинч вә фэрәһлә ойнайырлар. Охуюрлар:

Яша, яша, көзэл Баһар!
Яша, яша эй бэхтияр!...
Өлкәмизин һәр фэслиндә,
Мин фэрәһ вар, мин нэш'ә вар!...

